

Кушнір В.О.

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

Чернобай О.Ю.

Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МІНІСТЕРСТВОМ ОБОРОНИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ГІБРИДНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Гібридна агресія Російської Федерації, починаючи з анексії Криму та послідовної окупації території Донецької та Луганської областей у 2014 році, супроводжувалась масованими інформаційними кампаніями проти України зі сторони країни-агресора.

Гібридний складник конфлікту відслідковувався із самого його початку. Інформаційно-психологічна війна, приниження української мови і культури, фальшування української історії, формування російськими засобами масової комунікації альтернативної до дійсності, викривленої інформаційної картини світу було визначено як одну з актуальних загроз національній безпеці України. Сучасні виклики та загрози національній безпеці України зумовлювали загальну необхідність пошуку дієвого, адекватного та комплексного інструментарію, за допомогою якого стане можливою організація узгодженої взаємодії в секторі безпеки й оборони України.

Постійні інформаційні атаки країни-агресора, брехня, фейки, маніпулювання фактами на самому високому рівні примусили у 2014 році силові органи виконавчої влади переглянути специфіку та режим роботи підрозділів зв'язків із громадськістю та акумулювати зусилля комунікаційних підрозділів щодо створення єдиних напрямів інформаційної протидії. З початком інтенсивних бойових дій на Сході України були зроблені перші кроки щодо налагодження міжвідомчої координації всіх відомств з метою налагодження спільної діяльності щодо протидії гібридним атакам противника.

Удосконалення зазначеної роботи на основі унікального досвіду дає можливість організувати ефективну протидію деструктивним інформаційним кампаніям зовнішнього агресора. Метою цієї статті є детальний аналіз поетапного розвитку механізмів реалізації державної інформаційної політики Міністерством оборони України в умовах протидії гібридній агресії у 2014–2019 роках з метою використання напрацьованого матеріалу під час розробки подальших рекомендацій у межах виконання заходів із забезпечення інформаційної безпеки держави.

Українські науковці дедалі більшу увагу приділяють проблемам впровадження в країні системи стратегічних комунікацій. Актуальність цієї теми зумовлена необхідністю створення ефективного механізму протидії інформаційній агресії з боку Російської Федерації.

Питання розбудови системи стратегічних комунікацій в Україні було порушено у 2014 році після здійснення Російською Федерацією збройної агресії проти України. У 2014 році в рамках саміту Організації Північноатлантичного договору в Уельсі було прийнято рішення щодо підтримки України. НАТО висловило готовність надати консультативну та матеріально-технічну допомогу Україні із критичних питань, для вирішення яких потрібно було залучати іноземний досвід. Питання посилення інформаційної безпеки стало одним із ключових завдань органів державної влади. Результатом цієї роботи стало створення системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України з урахуванням досвіду провідних країн світу. Подальша розбудова та удосконалення механізмів роботи та реалізації стратегічних комунікацій є вкрай нагальним та необхідним питанням, а також важливим показником у процесі посилення інформаційної безпеки держави.

Ключові слова: гібридна агресія, міжвідомча координація, зв'язки з громадськістю, комунікація, інформація, стратегічні комунікації.

Постановка проблеми. Питання розбудови системи стратегічних комунікацій в Україні було порушено у 2014 році після здійснення Російською Федерацією збройної агресії проти України. У 2014 році в рамках саміту Організації Північноатлантичного договору в Уельсі було прийнято рішення щодо підтримки України. НАТО висловило готовність надати консультативну та матеріально-технічну допомогу Україні із критичних питань, для вирішення яких потрібно було залучити іноземний досвід. Питання посилення інформаційної безпеки стало одним із ключових завдань органів державної влади. Результатом цієї роботи стало створення системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України з урахуванням досвіду провідних країн світу. Подальша розбудова та удосконалення механізмів роботи та реалізації стратегічних комунікацій є вкрай нагальним та необхідним питанням, а також важливим показником у процесі посилення інформаційної безпеки держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомим внеском у розвиток теоретичного та практичного обґрунтування механізмів використання стратегічних комунікацій стали дослідження учених В.А. Ліпкана, Д.В. Дубова, В.В. Петрова, Ю.І. Радковця, О.Ф. Сальнікової, С.І. Антоненка, А.В. Баровської, Т.М. Безверхнюка, О.Л. Валевського, О.В. Войтка, М.В. Гребенюка, С.А. Гуцала, Т.М. Дзюби, В.М. Дрешпака, Н.П. Карпчук, І.А. Макаренка, В.Б. Міщенко, Д.П. Музиченка, Ю.Б. Пігарєва, Л.Л. Приходченко, Г.Г. Почепцова, Ю.В. Пунди, Є.Б. Тихомирова, Г.А. Саймона, Т.В. Черненко, В.В. Шидлюха та ін. Однак актуальність і проблематика теми потребують подальшого дослідження в даній сфері.

Постановка завдання. У даній статті автори ставлять за мету проаналізувати досвід в організації системи роботи щодо протидії інформаційним загрозам з боку Російської Федерації у 2014–2019 роках у контексті досвіду щодо розвитку системи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гібридна агресія Російської Федерації, починаючи з анексії Криму та послідовної окупації території Донецької та Луганської областей у 2014 році, супроводжувалася масованими інформаційними кампаніями проти України з боку країни-агресора.

Гібридний складник конфлікту відслідковувався із самого його початку. Інформаційно-психологічна війна, приниження української мови і

культури, фальшування української історії, формування російськими засобами масової комунікації альтернативної до дійсності, викривленої інформаційної картини світу було визначено як одну з актуальних загроз національній безпеці України [1, ст. 3.1].

Основні наративи кремлівської пропагандистської машини були сформовані проти сил оборони України, які в той час чинили опір російським регулярним військам та підконтрольним Кремлю озброєним терористичним угрупованням.

Російська окупація Донбасу є складовою частиною «гібридної» війни проти України, що розпочалася у лютому 2014 року з незаконної анексії Криму. Водночас експансію Кремля на «українському напрямі» слід розглядати в контексті загальної неоімперської агресивної політики РФ на світовій арені. Конфлікт на Сході України, за оцінками ООН, «є одним із самих смертоносних в Європі з часів Другої світової війни». Станом на кінець 2019 року на Донбасі загинуло 13 тис. людей, 28 тис. поранені, близько 1,8 млн жителів Донбасу і Криму стали внутрішніми переселенцями [2].

Постійні атаки країни-агресора, потоки брехні, фейки, маніпулювання фактами на самому високому рівні у 2014 році примусили силові органи виконавчої влади переглянути специфіку та режим роботи підрозділів зв'язків із громадськістю та акумулювати зусилля всіх комунікаційних підрозділів силових структур та правоохоронних органів у єдиному напрямі протидії. На той час обстановка в Україні характеризувалася певною розгубленістю громадськості. Відомча координація лише тільки починала налагоджуватися після Революції Гідності: відбувалася певна ротація та перепризначення відповідальних осіб, адаптувалася до нових реалій і журналістська спільнота. Призначалися нові керівники органів державної влади, формувалися нові команди, які відповідатимуть у подальшому за реалізацію інформаційної політики.

На самих перших етапах інформаційної війни переважна ініціатива була на боці ворога. З боку України спостерігалось невміння та певна незрілість до такого протистояння. Російські засоби масової інформації – «Russia Today», «Sputnik International» використовували всі потужності для дискредитації України на міжнародній арені.

Саме у 2014 році громадськість України вперше відчувала негативний вплив «ботів» та «ролів» у соціальних мережах «VKontakte» та «Однокласники», через які розповсюджувалися

фейки, поширювалася спотворена інформація про українські Збройні Сили України та про військово-політичне керівництво країни.

У 2014 році підрозділи зі зв'язків із громадськістю силових органів влади не були готові до повноцінного протистояння гібридним атакам. Давалося взяти недосконалу технічну оснащеність, відсутність досвіду роботи з іноземними ЗМІ, відсутність досвіду роботи в умовах бойових дій; відсутність досконалої системи акредитації журналістів. На перших етапах існувала і складність у розумінні вищого військового керівництва щодо необхідності системної роботи з українськими та іноземними журналістами. Зазначені проблемні питання доводилося вирішувати в ручному режимі, системна робота була налагоджена лише через рік.

З початком інтенсивних бойових дій на Сході України, в результаті скоординованої взаємодії представників структур сектору безпеки та оборони було прийнято рішення щодо формування першого об'єднаного прес-центру в зоні бойових дій з метою інформування населення України та міжнародної спільноти про події, які відбуваються в Україні. У роботі об'єднаного прес-центру брали участь представники прес-служб Міноборони, Національної гвардії України, Міністерства внутрішніх справ, Прикордонної служби та інші. Саме в цей час було сформовано медіапул українських журналістів, які висвітлювали події в зоні бойових дій та регулярно здійснювали виїзди до лінії зіткнення. У 2014 році чисельність журналістів, які працювали щоденно в зоні АТО, сягала 50–70 чоловік, що ускладнювало роботу об'єднаного прес-центру. Спостерігалось значне навантаження на прес-центр у вигляді цілодобового інформування журналістів, щогодинні включення до прямих телевізійних ефірів, робота по спростуванню фейків та проведення брифінгів для українських та іноземних ЗМІ.

Вартим уваги залишається факт налагодження процесу міжвідомчої координації комунікаційних підрозділів сектору безпеки та оборони. Завдяки зазначеній роботі з кінця 2015 року на базі інформгентства «Укрінформ» проводилися щотижневі спільні наради з метою обміну інформацією та координації планів щодо спільних заходів. До нарад запрошувалися представники Адміністрації Президента України, РНБО, Міністерства оборони України, Генерального Штабу Збройних Сил України, Міністерства внутрішніх справ, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Міністерства закордонних справ,

Державної служби з надзвичайних ситуацій та українські медіаексперти. Спільні рішення допомагали скоординовано відповідати на гібридні виклики, робити це оперативно, якісно, переконливо. У ході таких дискусій формувалися і матеріали для щоденних брифінгів спікера Міноборони, перевірялися втрати через бойові дії серед структур силового блоку.

Якщо сфокусувати увагу на роботу підрозділів зв'язків із громадськістю силових відомств на початку збройної агресії проти України, то варто згадати, що всі фахівці мали практику роботи лише в умовах мирного часу. Це стосувалося і загальної організації роботи і творчого процесу. Під час роботи в зоні бойових дій на ротаційній основі всім підрозділам потрібний був додатковий потенціал.

З початком другої хвилі мобілізації за ініціативи керівництва Міністерства оборони України проводився відбір серед мобілізованих на предмет освіти, з метою залучення до роботи в медіаструктурах оборонного відомства та Збройних Силах України. Перші 25 чоловік, серед яких були відомі українські журналісти, отримали відповідну фахову підготовку та посилили роботу підрозділів зв'язків з громадськістю Збройних Сил України. У подальшому відбір таких кандидатів проводився на постійній основі.

На початку 2016 року, після обстрілів російськими терористичними військами мирних районів м. Авдіївка, за вказівкою Президента України були створені додатково три прес-центри в зоні бойових дій. На базі прес-центрів запрацювали мобільні прес-групи (COMBAT CAMERA TEAMS). Основні завдання створення груп – оперативний збір інформації про ворожі обстріли мирних населених пунктів, фото- та відеофіксації злочинної діяльності російсько-окупаційних військ, висвітлення діяльності Збройних Сил України, в тому числі органів цивільно-військового співробітництва. Контент, який був створений зазначеними групами, був призначений для розповсюдження серед засобів масової інформації для вітчизняної та іноземної аудиторії.

У 2015 році завдяки скоординованим діям підрозділів зв'язків із громадськістю Міністерства оборони України та Служби безпеки України було вдосконалено систему акредитації журналістів, розроблено дворівневу систему акредитації та відповідні ідентифікаційні прес-карти для акредитованих мас-медіа. Наразі акредитацію представників ЗМІ в районі проведення операції здійснює Прес-центр Об'єднаних сил. У зоні ООС

існує дворівнева система акредитації для журналістів. Прес-карта другого ступеня акредитації засвідчує права представників засобів масової інформації щодо виконання редакційних завдань у районі проведення операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей. Вона не дає права журналісту працювати на лінії бойового зіткнення [3].

Прес-карта першого ступеня акредитації видається журналістам після проходження спеціального Курсу при Міноборони України і дає право представникам засобів масової інформації виконувати редакційні завдання вже безпосередньо на лінії бойового зіткнення, а також у районах виконання завдань та дислокації військових частин Збройних Сил України. Під час Курсу представники ЗМІ знайомляться зі структурою, функціями і завданнями сектору безпеки і оборони України, нормативно-правовою базою діяльності Збройних Сил, військовою термінологією, порядком взаємодії представників ЗМІ з офіцерами прес-структур ООС, а також беруть участь у практичних заняттях з тактичної медицини, правил поведінки з вибухонебезпечними предметами та правил поведінки представників ЗМІ у зоні конфлікту. Після завершення Курсу журналісти отримують картки першого рівня акредитації, які дають їм можливість працювати в районі проведення ООС та виконувати редакційні завдання безпосередньо на лінії зіткнення. Термін дії обох прес-карт становить 6 місяців.

Розпочинаючи з 2014 року, від початку російської агресії проти України, і до 2019 року, більше 6 000 журналістів отримали акредитацію в зоні бойових дій, серед них – 2 200 – представники іноземних медіа.

У 2015 році за порадами американських експертів запроваджено проект «EMBEDDED JOURNALIST», під час дії якого прикріплені до військової частини іноземні журналісти могли перебувати на лінії зіткнення тривалий час. Серед журналістів на той час були представники найбільш рейтингових світових ЗМІ [4, п. 2.9]

Для інформування міжнародної спільноти в зоні конфлікту та на базі Головного управління військового співробітництва Збройних Сил України у 2014 році започатковано проведення щотижневих зустрічей з військовими аташе з різних країн. Під час зустрічей представники іноземних країн були поінформовані про перебіг подій на лінії бойового зіткнення, втрати українськи підрозділів, втрати серед цивільного населення, інформацію про сили і засоби агресора на території України та біля її кордону, а також про роботу

підрозділів Збройних Сил України із цивільним населенням у районі ведення бойових дій.

У 2014 році одним із важливих об'єднуючих майданчиків для висвітлення подій у зоні бойових дій та в Україні стала Громадська організація «Український кризовий медіацентр» (далі – УКМЦ). На базі УКМЦ на щоденній основі проводилися брифінги спікерів від Адміністрації Президента України, Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, Державної служби з надзвичайних ситуацій, які інформували про стан справ у зоні бойових дій та надавали інформаційні докази російських військових злочинів в Україні вітчизняним та іноземним мас-медіа.

У 2014 році комунікаційні спроможності Міністерства оборони та Збройних Сил України реалізовувалися силами відомчого координуючого підрозділу з комунікації та залучених у сили і засоби антитерористичної операції представників військових засобів масової інформації, таких як: Центральні друковані органи «Народна армія» та «Військо України», друковані органи «Крила України» та «Флот України», а також Центральна телерадіостудія та телерадіостудія «Бриз» Міністерства оборони України.

У Збройних Силах України на початку збройної агресії протидія дезінформації фактично реалізовувалась лише редакційними колективами газет, журналів та телерадіоорганізацій, які не мали досвід зазначеної роботи, фактично не працювали в умовах кризових комунікацій, а також не мали досвід співпраці із цивільними медіа.

У Доктрині інформаційної безпеки Міністерства оборони України [5, п. 6] були визначені окремі завдання, в тому числі реалізація яких покладалася на військові засоби масової інформації Міністерства оборони України: організації зв'язків з українськими та іноземними засобами масової інформації щодо висвітлення ситуації в районі проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях; супроводження інформаційними засобами виконання завдань оборони України; донесення достовірної інформації до військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань, зокрема через засоби масової інформації Збройних Сил України. Для реалізації зазначених та інших завдань щодо роботи в умовах кризових ситуацій, а також удосконалення механізмів реалізації завдань з інформаційної безпеки Міністерством оборони України було реалізовано заходи з реформування підпорядкованих медійних структур.

Відповідно до Закону України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» [6, ст. 2] та спільної директиви Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України у 2018 році в Міністерстві оборони України проводились заходи реформування Центральних друкованих органів Міністерства оборони України «Народна армія» та «Військо України».

У відповідності до Закону України «Про інформаційні агентства» [7, ст. 9] і Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» [8, ст. 4] було прийнято рішення про створення Інформаційного агентства Міністерства оборони України, яке стало правонаступником Центральних друкованих органів Міністерства оборони України. Інформаційне агентство офіційно зареєстровано в Міністерстві юстиції України як повноправне державне інформаційне агентство. Під час створення Інформаційного агентства було враховано досвід діяльності військових медіа під час збройного конфлікту на сході України. У 2019 році інформаційне агентство подало документи на реєстрацію торгової марки «АРМІЯ-ІНФОРМ».

Інформаційне агентство призначене для збирання, обробки, творення, зберігання, підготовки до поширення, випуску та розповсюдження офіційної інформації, а також інформаційної продукції про діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил України.

Основними завданнями інформаційного агентства є участь у реалізації в Міністерстві оборони та Збройних Силах України державної інформаційної політики, насамперед щодо протидії руйнівному інформаційному впливу Російської Федерації в умовах гібридної війни; збирання, обробка, зберігання, підготовка та донесення достовірної інформації до військовослужбовців Збройних Сил України, інформаційний супровід діяльності Міністерства оборони та Збройних Сил України, редакційно-видавнича діяльність; створення та розповсюдження іміджевої та рекламної продукції про діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил України; участь у взаємодії із засобами масової інформації.

До складу Інформаційного агентства входять 5 редакцій, які включають 21 відділення. Редакційні підрозділи представлені в містах Київ, Вінниця, Дніпро, Львів, Одеса, Хмельницький, Рівне, Харків та Маріуполь.

Створення Інформаційного агентства Міністерства оборони України дозволило інтегрувати

в середовище забезпечення інформаційної безпеки України сучасну платформу, яка здатна ефективно розвивати систему інформування суспільства про діяльність оборонного сектору з урахуванням сучасних інформаційних технологій та комунікаційних ресурсів. У відповідності до покладених завдань Інформаційне агентство здатне прогресивно долучатися до роботи під час кризових ситуацій.

У 2016 році на рівні керівництва Міністерства оборони України прийнято рішення щодо необхідності координації діяльності всіх органів та підрозділів відомства, задіяних у інформаційній діяльності. З цією метою було створено новий підрозділ – Відділ координації стратегічних комунікацій та моніторингу. Цей відділ призначений для координації та контролю реалізації стратегічних комунікацій у Міністерстві оборони України та у Збройних Силах України, міжвідомчої комунікації у сфері стратегічних комунікацій та моніторингу [9, п. 1].

У 2016 році в Міністерстві оборони України розроблено Концепцію стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Генерального Штабу Збройних Сил України. Зокрема, Концепція визначає сукупність сучасних поглядів, цільових установок, принципів та напрямів діяльності в Міністерстві оборони України щодо створення та впровадження системи стратегічних комунікацій у Збройних Силах України [10, п. 4]. Під час створення документу вивчалися найкращі практики, які існують у країнах-членах НАТО. Важливу допомогу в становленні стратегічних комунікацій надавали іноземні радники зі стратегічних комунікацій, зокрема зі Сполучених Штатів Америки.

У 2017 році розпочато діяльність Навчально-наукового центру стратегічних комунікацій у сфері забезпечення національної безпеки та оборони в Національному університеті оборони України ім. Івана Черняхівського, основними завданнями якого є підготовка та підвищення кваліфікації військовослужбовців та працівників структур сектору безпеки та оборони з питань стратегічних комунікацій, науково-методичне забезпечення процесу підготовки, проведення наукових досліджень із проблематики стратегічних комунікацій та здійснення міжнародної співпраці зі схожими за специфікою науково-дослідними установами [11, с. 2].

Відділом стратегічних комунікацій Міністерства оборони України була налагоджена співпраця з підрозділом стратегічних комунікацій НАТО та

організовано проведення тренінгів як для підрозділів зв'язків із громадськістю, так і керівного складу ЗСУ.

У березні 2016 року разом із неурядовою організацією «SPIRIT OF AMERICA» та американськими інституціями започатковано новий успішний проект – перше військове Радіо «АРМІЯ ФМ». Сьогодні «АРМІЯ ФМ» – це радіо, яке систематично інформує Збройні Сили України та суспільство про ситуацію в зоні бойових дій, про життєдіяльність української армії та про інші важливі події в секторі безпеки та оборони України.

Партнери з країн НАТО підтримують Україну від початку російської агресії проти України. Об'єднана багатонаціональна комісія була започаткована влітку 2014 року та ефективно розподіляє кошти, які надаються країнами-партнерами. Це стало платформою

для кращої реалізації допомоги, яка надається для реформування Збройних Сил України.

Висновки. Проведений аналіз засвідчує результативність роботи щодо розбудови та розвитку механізмів реалізації державної інформаційної політики Міністерством оборони України в умовах протидії гібридній агресії у 2014–2019 роках, а також необхідність продовження формування політики спільних організованих дій у зазначеному напрямі й удосконалення цієї діяльності згідно з вимогами та викликами часу. Окрім цього, пропонується вивчення зазначеного досвіду під час підготовки фахівців у сфері стратегічних комунікацій у закладах освіти сектору безпеки і оборони України та врахування вищезгаданих напрацювань під час формування сучасної інформаційної політики у сфері стратегічних комунікацій.

Список літератури:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» № 287/2015 від 6 травня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#Text>
2. Матеріал «Радіо Свобода»: «ООН порахувала жертви бойових дій на Донбасі серед цивільних і комбатантів». URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/oon-zvit-ghertvy-donbas/30272212.html>
3. Порядок оформлення прес-карт представниками ЗМІ щодо висвітлення діяльності Об'єднаних сил. URL: <https://www.mil.gov.ua/dlya-zmi/ato-press.html>
4. Наказ Міністра оборони України «Про затвердження Інструкції про порядок допуску журналістів, працівників засобів масової інформації на об'єкти Міністерства оборони України та Збройних Сил України» № 399 від 14.06.2012 р. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1149-12#Text>
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про Доктрину інформаційної безпеки України» № 47/2017 від 29 грудня 2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>
6. Закон України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» № 917-VIII, від 24.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/917-19/ed20151224#Text>
7. Закон України «Про інформаційні агентства» № 74/95-ВР, від 16.07.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/95-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» № 917-VIII, від 15.06.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>
9. Наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Положення про Відділ координації стратегічних комунікацій та моніторингу» № 317 від 12.06.2017 р. URL: https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/317_nm_2017.pdf
10. Концепція стратегічних комунікацій Міністерства оборони України та Збройних Сил України : затверджено Наказом Міністерства оборони України від 22.11.17 р. № 612. URL: http://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/612_nm_2017.pdf
11. Наказ начальника Національного університету оборони України імені Івана Черняховського № 88 від 29 квітня 2020 року.

Kushnir V.O., Chernobai O.Yu. DEVELOPMENT OF MECHANISMS OF IMPLEMENTATION OF STATE INFORMATION POLICY BY THE MINISTRY OF DEFENSE OF UKRAINE IN CONDITIONS AGAINST HYBRID AGGRESSION OF RUSSIAN FEDERATION

Hybrid aggression of the Russian Federation, starting from the illegal annexation of Crimea peninsula and consistent occupation of the territory of Donetsk and Luhansk oblasts in 2014, was accompanied by massive information campaigns against Ukraine from the aggressor state.

Hybrid component of the conflict was observable since the inception. Information-psychological warfare, humiliation of Ukrainian language and culture, falsification of Ukrainian history, establishment of alternative reality of the distorted information picture of the world by the Russian media were identified as one of the most relevant threats to the national security of Ukraine. Current challenges and threats to the national security of Ukraine determine the overall necessity of finding a viable, adequate, as well as integrated tool, which will

make possible to establish consistent cooperation in the security and defense sector. Qualitative analysis of the organization of work of units of the Ministry of Defense of Ukraine during the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine in order to develop new effective mechanisms of countering the aggression is of utmost importance.

Development of this work on the basis of the unique experience will give the chance to establish effective resistance to destructive information campaigns which are conducted by the external aggressor. Purpose of the article is a detailed analysis of the gradual development of mechanisms of implementation of state information policy by the Ministry of Defense of Ukraine while countering hybrid aggression in 2014–2019, as well as development of further recommendations for reform of the abovementioned direction.

Constant attacks of the aggressor state, the flood of lies, fakes, manipulation of the facts at the highest level in 2014, forced different agencies of the security and defense sector to review the way our Public Affairs (PA) units work and to coordinate the efforts of all bodies which were involved in PA activity in a sole activity direction. With the beginning of intensive fighting in the East of Ukraine, a decision was made to establish the first Joint Press Centre in the combat zone on the basis of the press center of the Security Service of Ukraine with the aim of informing the population of Ukraine and the international community about events which are taking place in Ukraine. First steps to establish interagency coordination of all agencies in order to foster joint action to counter hybrid attacks were taken. In 2015, additional positions of press officers at the operational and tactical levels were established which subsequently were filled with mobilized personnel with relevant education and experience.

Embedded Journalist project was introduced in 2015. Within the project, foreign journalists had the opportunity to work in units which were deployed to the combat zone and highlight events.

In 2014 a new format of communication with foreign attachés, who worked in Ukraine was also established. It was weekly meetings and informing of foreign audiences about developments in Ukraine.

One of the important unifying platforms for the coverage of events in the combat zone in Ukraine as a whole was NGO “Ukrainian crisis media center”, where briefings for Ukrainian and foreign journalists were held on a daily basis.

According to the order of the President of Ukraine, three additional press centers in the combat zone were created on the basis of press centers where combat camera teams worked.

Full-fledged state information agency, Information Agency of the Ministry of Defense of Ukraine “ARMY INFORM” was established and officially registered in the Ministry of Justice of Ukraine.

First military radio “ARMY-FM” was created in 2016, which is now broadcasting in most regions of Ukraine, in Kyiv and partly in the occupied territories of Ukraine.

Within the Multinational Joint Committee (MJC), Strategic Communications and Information Operations Subcommittee was established. The efforts of the Subcommittee were focused on three main directions: training of personnel, advisory and technical support. Training was provided to 140 service personnel in PA and 200 service personnel in Information Operation spheres.

Strategic Communications Division was established in the Ministry of Defense of Ukraine, the Strategic Communications Concept of the Ministry of Defense of Ukraine was developed as well.

Ukrainian scientists pay much more attention to the problems of establishing a strategic communications system (STRATCOM). Relevance of the topic is attributed to the necessity of creating an effective mechanism of countering Russian information aggression.

Key words: hybrid aggression, interdepartmental coordination, public relations, communication, information, strategic communications.